

Nærings- og fiskeridepartementet

postmottak@nfd.dep.no

BioMar AS

Utfyllende høringssvar til NOU *Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping*

BioMar AS viser til høringssvar fra Sjømat Norge angående NOU 2023:23 *Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping*, og som vi slutter oss til. BioMar AS vil imidlertid gi noen utfyllende kommentarer til enkelte av punktene som har særlig relevans for å sørge for en bærekraftig utvikling av sjømatproduksjonen basert på fôr og råvareutvikling.

Vi vil i det følgende peke på at en utvidelse av dagens FoU-tillatelser med **Råvareutviklingstillatelser** er svært viktig for utviklingen av fiskefôr som særdeles viktig bidrag til en bærekraftig utvikling av norsk havbruk.

Skal FNs mål om bærekraftig utvikling av matproduksjonen oppfylles, må den totale matproduksjonen opp, men de totale miljøpåvirkningene må likevel bli vesentlig lavere enn i dag. Selv om sjømatproduksjon ved akvakultur ligger godt an sammenliknet med annen animalsk matproduksjon, må miljøfotavtrykkene bli vesentlig mindre. Omstillingene som må til for å nå målene, er betydelige. Det krever tilsvarende økning i kunnskapsutviklingen for å få det til, og i overgangsperioden er det i praksis ikke mulig å forutsi hvordan investeringene som er nødvendig for bærekraftig utvikling, kan dekkes inn i et fremtidig marked. Det er i denne sammenheng dessuten svært viktig å huske at investeringer i ny teknologi og bruk av "nye" råvarer i fiskefôr forutsetter både at de er økonomisk bærekraftig og at miljøfotavtrykkene til produktene blir lavere.

Regjeringen har sluttet seg til at satsingen på utviklingen av fiskefôr er helt vesentlig. Dette er blant annet kommet til uttrykk i "*Hurdalsplattformen*" og ved etableringen av *Samfunnsoppdraget om bærekraftig fôr*. Fiskefôret bidrar med mer enn 70 % av laksens klimafotavtrykk. Dette illustrerer kort grunnlaget for regjeringens satsing. En hovedutfordring er behovet for omfattende kunnskapsutvikling både innenfor teknologi og biologi for å realisere den nødvendige utvikling. En viktig strategi er å finne frem til fôrråvarer som bidrar til lavere grad av miljøpåvirkninger enn de som benyttes i dag **og** som gjør det mulig å sette sammen ferdig fullfôr som fungerer ernæringsmessig optimalt for fisken helt frem til slakt. Det er kombinasjonen av fôr og fisk som gjør at oppdrettsfisk har lavt klimafotavtrykk – ikke fôret isolert sett. Å redusere miljøfotavtrykkene til fôret vi ikke bidra særlig til fiskens miljøfotavtrykk dersom det ikke fungerer optimalt for fisken (ernæringsmessig, smak, fordøyelighet osv.).

I møte med politisk ledelse i NFD om forutsetningene for bærekraftig utvikling av havbruket og fôrets bidrag til dette, ble følgende presentert fra våre fôrprodusentenes side:

"Nye råvarer må ha lavere miljøfotavtrykk enn de som brukes i dag, og de må baseres på følgende hovedkategorier:

- A. *Høsting av nye marine råvarer:*
 - a. *Mesopelagiske arter og andre arter på lavere trofisk nivå, inkludert marine alger, og ulike arter av dyreplankton slik som raudåte og krill*

- B. *Dyrking av fôrkomponenter:*
 - a. *Insektprodukter, heterotrofe og fototrofe mikroalger, og produkter basert på kultivering av sopp og bakterier*

- C. *Utnyttelse av biprodukter:*
 - a. *Animalske og vegetabiliske biprodukter herunder bedre utnyttelse av biprodukter fra fangstbasert sjømatproduksjon.*

De fire hovedtiltakene er:

1. ***Innrette virkemiddelapparatet med et sterkt fokus på at fôr-endringen blir gjennomført og med et omfang som gjør industrien i stand til å realisere målsetningen om at minst 1,5 millioner tonn "nye" råvarer skal være tilgjengelig for fiskefôrproduksjon innen 2030.***
2. *Få gjennomslag for visse tekniske endringer i EUs regelverk (EØS)*
 - a. *Dette forutsetter nye kunnskaper basert på FoU*
3. *Endre fiskerireguleringene for å legge til rette for industribasert fangst av "nye" organismer til forskjell fra tradisjonell fiskeriregulering*
4. *Fastsette størrelse på fangstkvoter av "nye" organismer*
 - a. *Dette forutsetter nye kunnskaper om bestander (HI)*

Ad 1. Innrette virkemiddelapparatet

Det er behov for betydelige investeringer i verdikjeden for å realisere målsetningen om fôr med vesentlig lavere miljøfotavtrykk før det er etablert et fungerende økonomisk bærekraftig marked for nye råvarer. Tyngden i investeringsbehovet ligger i fôrråvare-produksjon og fiskefôrproduksjon. Det er for disse leddene at det er størst økonomisk risiko, men det er i leddene etter (produksjon og omsetning av laks) at kostnadene kan dekkes inn uten at det er vesentlig risiko for tap av markeder. Det er en kjensgjerning at selv om forbrukerne i økende grad er opptatt av bærekraftig utvikling i matproduksjonen, er viljen ikke stor til å finansiere utviklingen gjennom økte priser. Det er videre et faktum at marginene i oppdrettsleddet fremdeles er betydelig, og det er i dette leddet at den relative risiko knyttet til finansiering av den nødvendige fôrutvikling er minst.

Det er forventes fra statens side at de økonomiske utfordringene knyttet til den grønne omstillingen i stor grad skal dekkes av bransjene. For utvikling av nye råvarer til fiskefôr er det betydelig investeringsbehov. Det kan derfor være nærliggende å peke på konseptet utviklingskonsesjoner som hovedvirkemiddel for staten for gjennomføring av Regjeringens mål om å nå "fiskefôrendringen" innen 2030

*I all enkelhet innebærer dette at staten gjennom særskilt utlysning, åpner for tildeling av **Råvareutviklingstillatelser** for laksefisk der betingelsene er realisering av råvareskiftet. Disse tillatelsene må tildeles med krav om en nærmere angitt nedgang i f.eks. klimafotavtrykket for fullfôret angitt i prosent, og beregnet i henhold til Kommisjonens godkjente PEFCR for feed for foodproducing animals. Betingelsen må videre være at hele produksjonssyklus må baseres på slikt fôr. Tidslinjen for fôrutviklingen må angis av søkerne til tillatelsene, og tildelte tillatelser må gjelde i minst 20 år og kunne konverteres til ordinære tillatelser dersom betingelsene er oppfylt innen tidsplanen.*

Råvareutviklingstillatelser for laksefisk må kunne tildeles til selskaper/konsortier i alle ledd i verdikjeden for laksefiskproduksjon.

Når det i Hurdalsplattformen refereres til "norske ressurser" antar vi at det skal fokuseres primært på fangst av "nye" marine arter i norske nærrområder med landing og eventuelt videre prosessering i Norge, og videre at utviklingen av kultivering av mikroorganismer med formål å produsere fôrråvarer primært skal foregå i Norge.

Råvareutviklingstillatelser vil kunne være et effektivt og treffsikkert virkemiddel for å sikre avsetning for råvarene som utvikles under dette regimet nettopp fordi kravet til produksjon av fisk i et slikt regime vil være knyttet til at en viss andel av fôrreseptene erstattes av norske fôrråvarer. Disse vil uvegerlig være dyrere enn andre tilgjengelige råvarer fra verdensmarkedene som benyttes i dag. Produksjonskostnadene for fisk på disse tillatelsene vil derfor måtte bli høyere enn ved konvensjonelle tillatelser, men til gjengjeld så gis det gjennom dette anledning til å produsere (mer) fisk og dermed vil gode prosjekter fortsatt kunne igangsettes i håp om å bli konkurransedyktige over tid. Her ligger risikoen i et slikt regime. Prosjektene må være gode nok til at de gir konkurransedyktig råvareproduksjon i Norge etter en viss tid. Gjennom en tilrettelegging som dette vil man over tid kunne oppnå en slik skala for den aktuelle råvareproduksjon at de norske råvarene vil få muligheten til å bli konkurransedyktige opp mot dagens råvaresammensetning. Dersom **Råvareutviklingstillatelsene** gjøres midlertidige så vil den avgjørende vurderingen være om det er realistisk å få nok skala lenge nok til at man kommer i en slik konkurransedyktig posisjon."

Vårt poeng i denne sammenheng er at det er behov for statlige tiltak for å redusere økonomisk risiko for å sikre en bærekraftig utvikling med nødvendige tempo. Det er i denne forbindelse at forskningstillatelser / utviklingstillatelser nærmest er en forutsetning for å sikre fremdrift. Den nødvendige kunnskapsutvikling forutsetter både vitenskapelig testing i form av forskning **og** kunnskapsutvikling basert på empiri i storskala produksjon. Havbruksutvalget synes å ha oversett sistnevnte. Forskning er ikke tilstrekkelig til å sikre bærekraftig utvikling, og i overgangsfasen er det en nødvendighet at virkemiddelapparatet kan ta ned den økonomiske risiko for realisering av målet om bærekraftig utvikling i havbruket knyttet til bl.a. fôrutviklingen. Derfor må forskningstillatelser ikke bare videreføres, men også omfatte kunnskapsutvikling basert på empiri i storskala produksjon. Begge deler kan ivaretas med utviklingstillatelser som beskrevet over.

Hilsen

Håvard Y Jørgensen, 29.12.2023

Adm direktør BioMar AS